

Annales

Instituti

Archaeologici

XII - 2016

Godišnjak

Instituta za

arheologiju

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office address

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Izvršne urednice/Desk editors

Asja Tonc
Marina Ugarković

Tehničke urednice/Technical editors

Asja Tonc
Marina Ugarković

Uredništvo/Editorial board

Katarina Botić, Siniša Krznar, Ivana Ožanić Roguljić, Ana Konestra, Andreja Kudelić, Asja Tonc,
Marina Ugarković

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Michreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Una Krizmanić Ožegović

Lektura/Language editor

Boris Beck (hrvatski jezik/Croatian)
Una Krizmanić Ožegović (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Asja Tonc
Marina Ugarković

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institute of archaeology, Zagreb 2016.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 10**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Gorana Kušić

Sotin – Srednje polje i Zmajevac, istraživanja višeslojnih nalazišta u Podunavlju 2015. godine

- 14**   **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar

Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2015. godine

- 19**   **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Zaštitna istraživanja nalazišta AN 3B Beli Manastir – Sedmitar na trasi autoceste A5 Beli Manastir – Svilaj

- 24**   **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Jagodnjak – Napuštene njive. Zaštitno istraživanje prapovijesnog i antičkog nalazišta na trasi autoceste Osijek – Beli Manastir

- 29**   **Hrvoje Kalafatić**
Mateja Hulina

Zaštitno arheološko istraživanje lokaliteta AN7B Čeminac – Vakanjac na dionici autoceste A5 Beli Manastir – Osijek 2014. i 2015. godine

- 36**   **Marko Dizdar**
Asja Tonc

Zaštitna istraživanja lokaliteta AN 2 Donji Miholjac – Vrancari

- 40**   **Katarina Botić**

Zaštitna arheološka istraživanja nalazišta AN 3 Donji Miholjac – Mlaka/trafostanica na južnoj obilaznici grada Donjeg Miholjca 2015. godine

- 46**   **Tatjana Tkalčec**

Prapovijesna, rimska i srednjovjekovna naselja na lokalitetu Donji Miholjac – Đanovci – zaštitna arheološka istraživanja u 2015. godini

- 59**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Asja Tonc

Donji Miholjac – Panjik – zaštitno istraživanje naselja sopotske i badenske kulture u Podravini

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 10**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Gorana Kušić

Sotin – Srednje polje and Zmajevac, research of multilayered sites in the Danube region in 2015

- 14**   **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar

Research results from Batina – Sredno site in 2015

- 19**   **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Rescue excavation on the AN 3B Beli Manastir – Sedmitar site on the A5 Beli Manastir – Svilaj motorway route

- 24**   **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar
Marina Sečkar

Jagodnjak – Napuštene njive (Abandoned fields). Rescue archaeology of the Prehistoric and Antique site on the Osijek – Beli Manastir motorway route

- 29**   **Hrvoje Kalafatić**
Mateja Hulina

Rescue archaeological excavation at the AN7B Čeminac-Vakanjac site along the A5 Beli Manastir – Osijek motorway in 2014 and 2015

- 36**   **Marko Dizdar**
Asja Tonc

Rescue excavations of the AN 2 Donji Miholjac – Vrancari site

- 40**   **Katarina Botić**

Rescue excavations of the site AN 3 Donji Miholjac – Mlaka/trafostanica on Donji Miholjac southern beltway route in 2015

- 46**   **Tatjana Tkalčec**

Prehistoric, Roman, Late Antique and medieval settlements at the Donji Miholjac – Đanovci site – rescue archaeological excavations in 2015

- 59**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar
Asja Tonc

Donji Miholjac – Panjik – rescue research of a Sopot and Baden culture settlement in Podravina

- 63 Zorko Marković
Katarina Botić**
Podgorač, Ražište – rezultati arheoloških istraživanja 2015. godine
Podgorač, Ražište – results of the archaeological excavations in 2015
- 71 Kornelija Minichreiter**
Slavonski Brod – Galovo, arheološka istraživanja 2015. godine
Slavonski Brod, Galovo, archaeological research in 2015
- 77 Saša Kovačević**
Istraživanja infrastrukture prapovijesnih naselja lokaliteta Nova Bukovica – Sjenjak, sezona 2015.
Research into the infrastructure of Prehistoric settlements at the Nova Bukovica – Sjenjak site, season 2015
- 82 Marko Dizdar**
Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2015. godini
Research results of the La Tène culture cemetery at Zvonimirovo – Veliko polje in 2015
- 86 Jadranka Boljunčić**
Rezultati istraživanja arheoloških ljudskih ostataka sa srednjovjekovnoga groblja Zvonimirovo (sjeverna Hrvatska), u kontekstu koštanoga i CT dokaza o rijetkoj infratentorialnoj – mastoidnoj trepanaciji
Research results on archaeological human remains from medieval cemetery Zvonimirovo (northern Croatia), in the context of bone and CT evidence of a rare infratentorial – mastoid trepanation
- 93 Daria Ložnjak Dizdar
Marija Mihaljević
Mario Gavranović**
Dolina – Babine grede – istraživanje kasnobrončanodobnoga naselja u Posavini 2015. godine
Babine grede in Dolina – research of a Late Bronze Age settlement in Posavina in 2015
- 99 Tatjana Tkalčec**
Kasnosrednjovjekovni arheološki kompleks Grubišno Polje – Šuma Obrovi – probna arheološka istraživanja u 2015.
Late medieval complex at Grubišno Polje – Šuma Obrovi – initial archaeological excavations in 2015
- 113 Siniša Krznar**
Torčec – Cirkvišće, arheološka istraživanja srednjovjekovnog i ranonovovjekovnog groblja 2015. godine
Torčec – Cirkvišće, archaeological research of the medieval and early modern cemetery in 2015
- 117 Snježana Karavanić
Andreja Kudelić**
Kalnik – Igrišće – rezultati arheoloških iskopavanja u 2015. godini
Kalnik – Igrišće – results of archaeological excavations in 2015
- 122 Andreja Kudelić
Branko Mušič**
Kurilovec – Belinščica – rezultati geofizičkih istraživanja
Kurilovec – Belinščica – results of geophysical research
- 127 Tatjana Tkalčec**
Burg Vrbovec u Klenovcu Humskom – arheološko konzervatorski radovi na kuli u 2015.
Vrbovec Castle in Klenovec Humski, archaeological and conservation works on the keep in 2015

- 136 Asja Tonc
Mateja Hulina**
Preliminarni rezultati zaštitnih istraživanja na prostoru prezentacijskog platoa kod špilje Vrlovke
Preliminary results of rescue excavations in the area of presentation plateau near Vrlovka cave
- 139 Bartul Šiljeg
Ana Konestra
Gaetano Benčić**
Stancija Blek (Tar), kampanja 2015. g.: nastavak arheološko-konzervatorskih istraživanja i prezentacija rezultata široj javnosti
Stancija Blek (Tar), 2015: continuation of archaeological research and conservation activities, and presentation of results to the public
- 144 Goranka Lipovac Vrklijan
Ivan Valent
Ana Konestra
Ivana Ožanić Roguljić**
Antički proizvodni keramičarski kompleks u Crikvenici – zaključna istraživanja 2015. godine
Roman pottery production complex in Crikvenica – conclusive research in 2015
- 152 Ivan Radman-Livaja
Asja Tonc**
Rezultati probnih iskopavanja na Gradini Sv. Trojice 2015. godine
Results of trial excavations on Sveta Trojica Hillfort in 2015
- 155 Kristina Turkalj
Nera Šegvić
Emmanuel Botte
Audrey Bertrand**
Brač Novo Selo Bunje 2015.
Brač Novo Selo Bunje in 2015
- 160 Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić**
Rimska vila u uvali Soline na otoku Sveti Klement (Pakleni otoci, Hvar) – arheološka istraživanja 2015. godine
Roman villa in Soline Bay on the Island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) – archaeological investigation in 2015

Terenski pregledi

167   **Marko Dizdar**
Hrvoje Vulić

Terenski pregled i probna iskopavanja na izgradnji istočne obilaznice Vinkovaca

170   **Hrvoje Kalafatić**
Bartul Šiljeg

Terenski pregled na prostoru općina Belišće, Marijanci i Donji Miholjac u 2015. godini

173   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar

Terenski pregled i arheološki nadzor na izgradnji obilaznice Donjega Miholjca

176   **Zorko Marković**
Jasna Jurković

Rezultati terenskog pregleda područja Grada Našice (naselja Granice, Polubaše i Rozmajerovac) 2015. godine

185   **Zorko Marković**
Katarina Botić
Jasna Jurković

Rezultati terenskog pregleda općina Našice i Koška 2015. godine

192   **Andreja Kudelić**
Filomena Sirovica

Prikaz rezultata druge faze sustavnog terenskog pregleda gornje Podravine

196   **Goranka Lipovac Vrkljan**
Asja Tonc
Vedrana Glavaš
Ana Konestra
Željka Molak Župan

Rezultati terenskih pregleda na području podvelebitskog Primorja i neposrednog zaleđa

201   **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra
Irena Radić Rossi

Rezultati aktivnosti projekta „Arheološka topografija otoka Raba“ u 2015. g.: terenski pregledi, obrada arheološke građe, popularizacija znanosti

Field Surveys

167   **Marko Dizdar**
Hrvoje Vulić

Field survey and trial excavations during the construction of the Vinkovci beltway

170   **Hrvoje Kalafatić**
Bartul Šiljeg

Field survey on the territory of Belišće, Marijanci and Donji Miholjac municipalities in 2015

173   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marko Dizdar

Field survey and archaeological supervision during the construction of the Donji Miholjac beltway

176   **Zorko Marković**
Jasna Jurković

Results of field survey in the City of Našice area (settlements Granice, Polubaše and Rozmajerovac) in 2015

185   **Zorko Marković**
Katarina Botić
Jasna Jurković

Results of a field survey of Našice and Koška municipalities in 2015

192   **Andreja Kudelić**
Filomena Sirovica

Results of the second phase of a systematic field survey in Upper Podravina

196   **Goranka Lipovac Vrkljan**
Asja Tonc
Vedrana Glavaš
Ana Konestra
Željka Molak Župan

Results of field survey in sub-Velebit Coast and hinterland

201   **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra
Irena Radić Rossi

Results of the „Archaeological topography of the Island of Rab“ project in 2015: field surveys, processing of archaeological finds, popularization of science

Eksperimentalna arheologija

207 **Andreja Kudelić**

Eksperiment u arheologiji – priprema i sastav lončarske smjese

Experimental Archaeology

207 **Andreja Kudelić**

Experiment in archaeology – preparation and composition of clay paste

Zračna arheologija

213 **Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

Zračno rekognosciranje, Osječko-baranjska županija 2015. godine

Aerial archaeology

213 **Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić**

Aerial reconnaissance, Osječko-baranjska County in 2015

Ostala znanstvena djelatnost Instituta za arheologiju

223-234

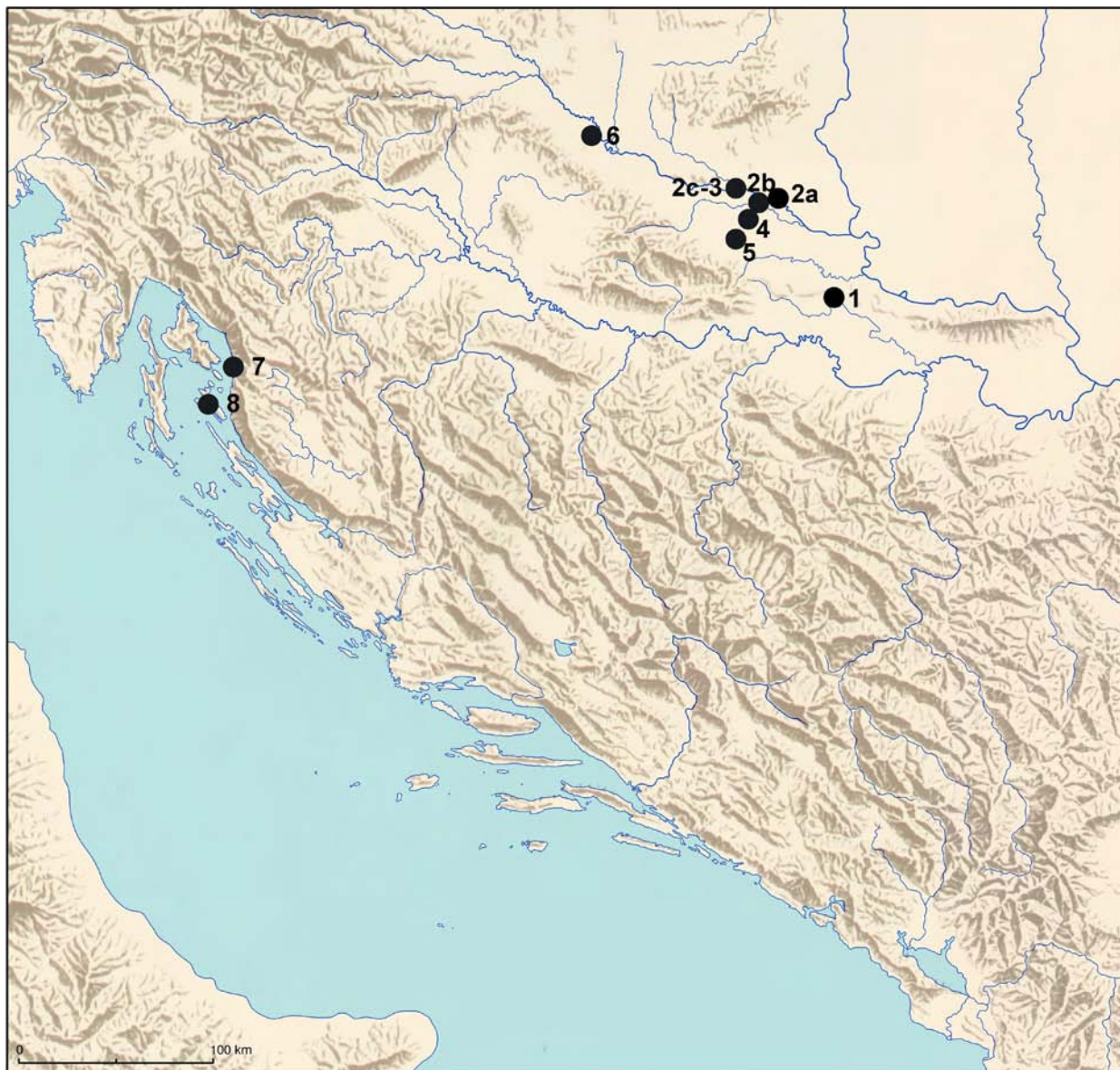
Additional scientific activity of the Institute

223-234

Terenski pregledi

Field Surveys

1. Obilaznica Vinkovaca
2. Općine Belišće (2a), Marijanci (2b) i Donji Miholjac (2c)
3. Obilaznica Donjeg Miholjca
4. Našice – Granice, Polubaše, Rozmajerovac
5. Općine Našice i Koška
6. Gornja Podravina
7. Podvelebitsko primorje
8. Rab

Rezultati terenskog pregleda općina Našice i Koška 2015. godine

Results of a field survey of Našice and Koška municipalities in 2015

Zorko Marković
Katarina Botić
Jasna Jurković

Primljeno/Received: 10. 06. 2016.
Prihvaćeno/Accepted: 17. 06. 2016.

Institut za arheologiju, u suradnji sa Zavičajnim muzejom Našice, proveo je terenski pregled dijelova općina Našice i Koška (k.o. Breznica Našička i k.o. Lug Subotički) od 11. do 14. svibnja 2015. godine. Terenski pregled obavljen je u sklopu projekta Strategic use of landscape (IP-11-2013-3700) financiranog od strane Hrvatske zaklade za znanost. Pronađeno je više položaja koji se prema pokretnoj građi mogu datirati u kasni srednji i novi vijek. Nalazište Breznica Našička – Netovo (HANA) vjerojatno je ostatak srednjovjekovnog sela (13.–15. st.).

Ključne riječi: Našice, terenski pregled, općine Našice i Koška, srednji vijek, novi vijek
Keywords: Našice, field survey, Našice and Koška municipalities, Middle Ages, Modern Age

Institut za arheologiju, u suradnji sa Zavičajnim muzejom Našice, proveo je terenski pregled dijelova općina Našice i Koška (k.o. Breznica Našička i k.o. Lug Subotički) od 11. do 14. svibnja 2015. godine. Terenski pregled obavljen je u sklopu projekta „Strategic use of landscape“ (IP-11-2013-3700) financiranog od strane Hrvatske zaklade za znanost, a pod vodstvom dr. sc. Zorka Markovića.¹

Terenski pregled proveden je na području južno od groblja u Jelisavcu (k.č. 995, 996, 997/2, 997/3, 2338) te uz desnu obalu Lapovca jugoistočno i jugozapadno od zadnjih kuća u Jelisavcu (k.č. 1982, 2188, 2189, 2190, 2191, 2193, 2195, 2197, 2199, 2203/1, 2178, 2179). Pregledane su i table jugoistočno od donjeg toka Lapovca, južno od pruge i jugozapadno od Breznice Našičke (k.č. 1949, 1950, 1951) koje obrađuje Hana d.o.o. Sve ove čestice nalaze se u k.o. Breznica Našička. U k.o. Lug Subotički pregledane su k.č. 201, 492/1, 495 i 500. Tijekom terenskog pregleda ustanovljeno je postojanje lokaliteta na pozicijama Jelisavac – Porečki gaj (groblje), Jelisavac – Vukojevački lug 1, Jelisavac – Vukojevački lug 2, Jelisavac – Vukojevački lug 3, Jelisavac – Vukojevački lug 4, Jelisavac – Vukojevački lug 5, Lug Subotički – Gradine 1, Lug Subotički – Gradine 2, Lug Subotički – Gradine 3, Lug Subotički – Gradine 4, Brezni-

ca Našička – Netovo (HANA). Na većini lokaliteta prikupljeni su nalazi srednjega vijeka, a lokalitet Breznica Našička – Netovo (HANA) vjerojatno je ostatak srednjovjekovnog sela datiranog u vrijeme između 13. i 15. st.

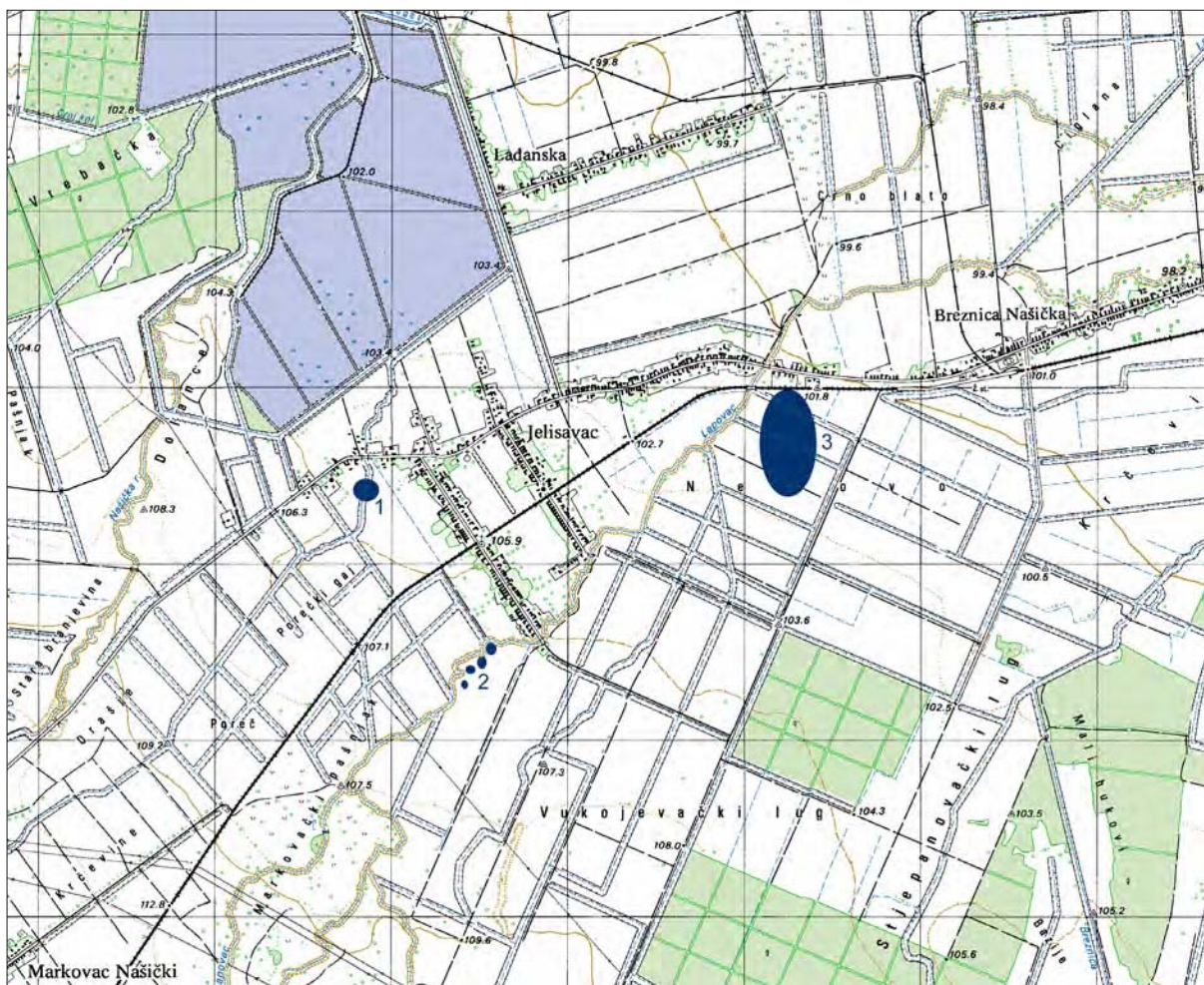
JELISAVAC – POREČKI GAJ (GROBLJE) (Karta 1: 1; sl. 1: 1)

Položaj Jelisavac – Porečki gaj (groblje) nalazi se na parcelama istočno od groblja, a uz današnji kanal. Nalazi su prikupljeni na južnim dijelovima k.č. 996 i 997/2 (k.o. Breznica Našička). Na ovom mjestu vidljivo je blago uleknuće terena, a prema sjeveroistoku, tj. prema nizu stupova dalekovoda, teren se uzdiže i tvori gredu. Na karti je vidljivo kako je to područje dio starog rukavca rijeke koja danas ne postoji. Čestice južno od kanala nisu mogle biti detaljno pregledane radi uznapredovale vegetacije. Prikupljeno je nekoliko sitnih ulomaka keramike koji se okvirno mogu datirati u kasni srednji vijek ili novi vijek.

JELISAVAC – VUKOJEVAČKI LUG

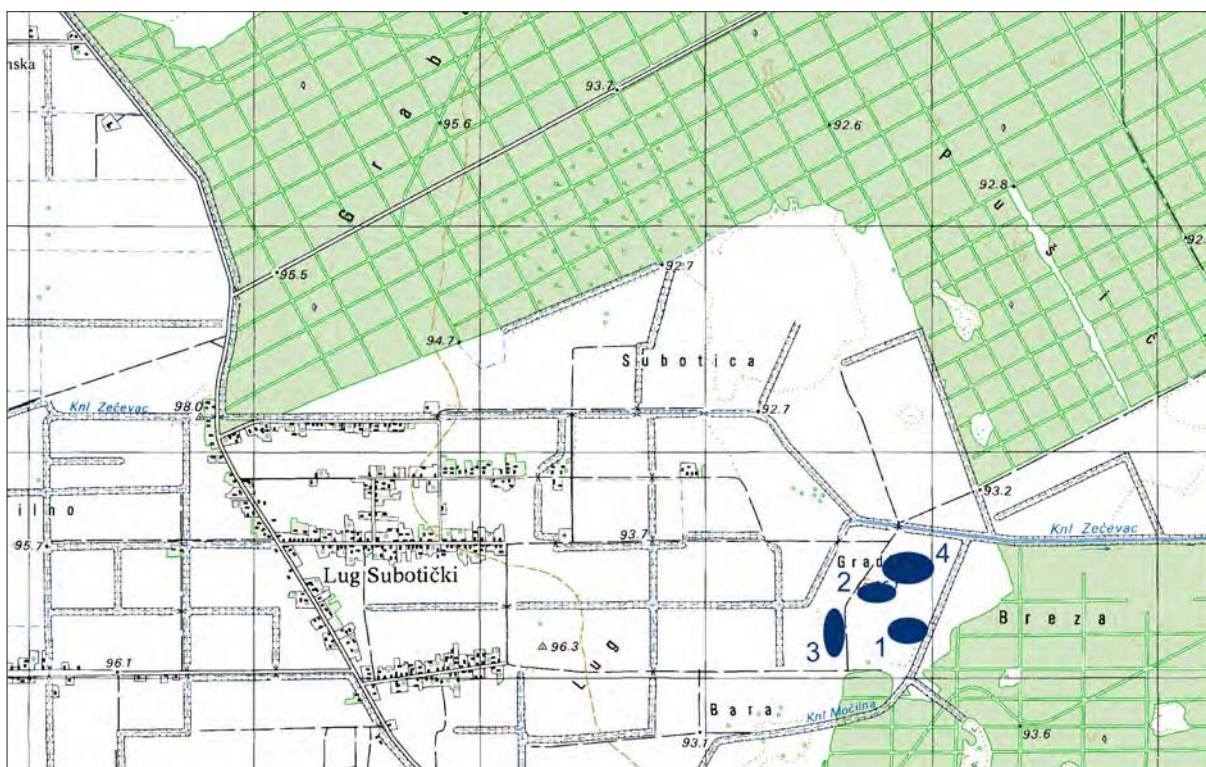
Terenski pregled obuhvatio je čestice jugozapadno od zadnjih kuća u prvoj ulici desno nakon groblja. Nalazi su prikupljeni na k.č. 2188, 2190, 2193 i 2195 (k.o. Breznica Našička) dok su ostale čestice bile bez nalaza. Položaji 1–4 nalaze se na istočnoj obali potoka Lapovac, gotovo uz samu vodu dok na središnjim i istočnim dijelovima parcela nalaza nema. Na ovom je dijelu korito potoka duboko više od 2 m, strmih obala i pruža dobru zaštitu.

¹ U terenskom pregledu sudjelovale su Katarina Botić iz Instituta za arheologiju (zamjenica voditelja terenskog pregleda) i Jasna Jurković iz Zavičajnog muzeja Našice. U obilasku nalazišta u Lugu Subotičkom sudjelovali su i Zdenko Samaržija, prof. pov. kome ovom prilikom zahvaljujemo na izvrsnom stručnom vodstvu te Bruno Koški (vježbenik u Zavičajnom muzeju Našice) i g. Josip Hohoš.

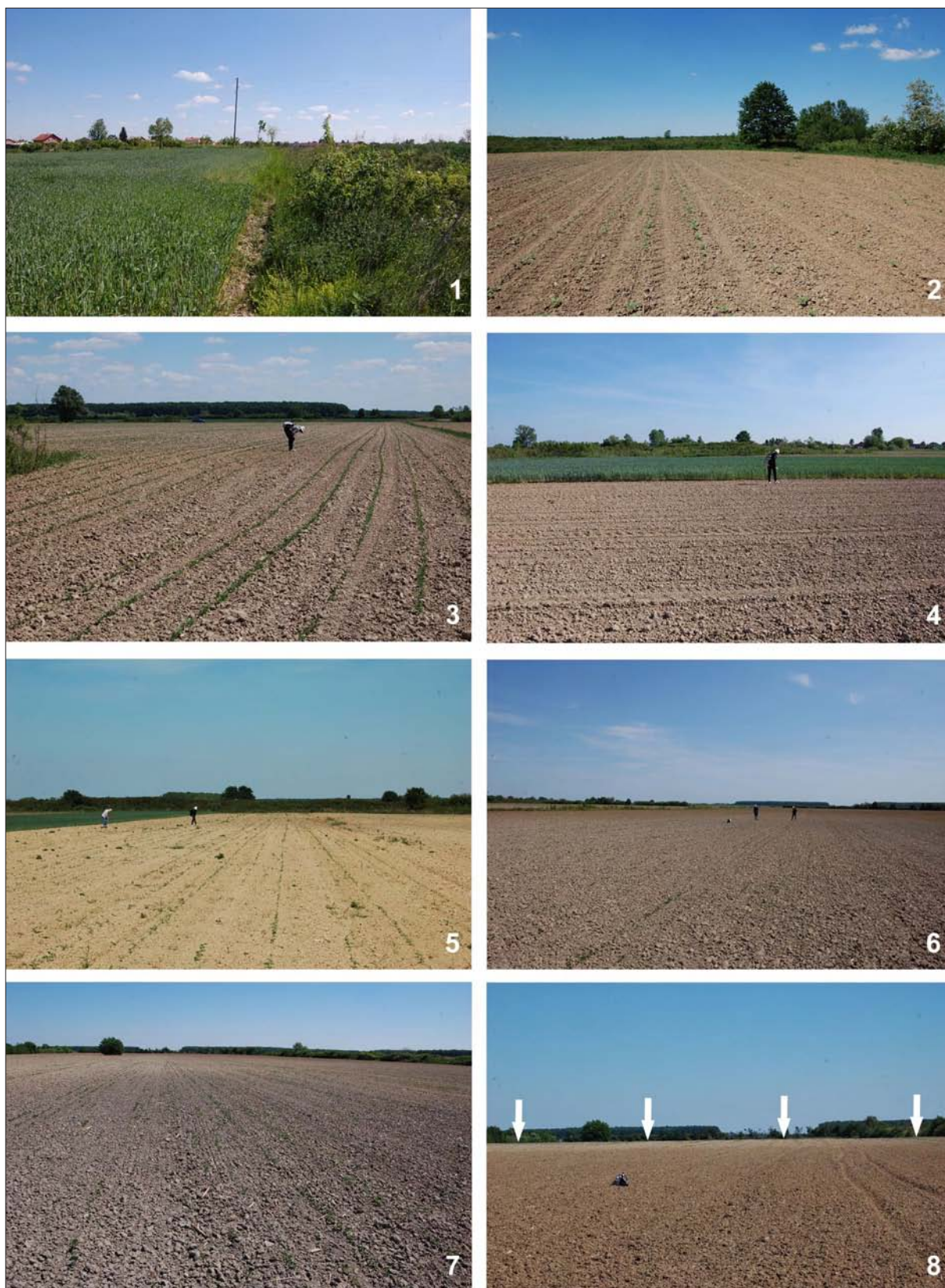
Karta 1 Položaji nalazišta. 1: Jelisivac – Porečki gaj (groblje); 2: Jelisivac – Vukojevački lug 1–4; 3: Breznica Našička – Netovo (HANA).

Map 1 Site positions. 1: Jelisivac – Porečki gaj (cemetery); 2: Jelisivac – Vukojevački lug 1–4; 3: Breznica Našička – Netovo (HANA).

Karta 2 Položaj nalazišta Lug Subotički – Gradine. 1: utvrda; 2: groblje; 3–4: dijelovi naselja.

Map 2 Position of Lug Subotički – Gradine site. 1: fortification; 2: cemetery; 3–4: parts of the settlement.

Sl. 1 Nalazišta. 1: Jelisavac – Porečki gaj (groblje); 2: Jelisavac – Vukojevački lug 1; 3: Jelisavac – Vukojevački lug 2; 4: Jelisavac – Vukojevački lug 3; 5: Jelisavac – Vukojevački lug 4; 6–7: Breznica Našička – Netovo (HANA), table 2 i 3; 8: Breznica Našička – Netovo (HANA), strelicama označeno uzvišenje puta.

Fig. 1 Sites. 1: Jelisavac – Porečki gaj (cemetery); 2: Jelisavac – Vukojevački lug 1; 3: Jelisavac – Vukojevački lug 2; 4: Jelisavac – Vukojevački lug 3; 5: Jelisavac – Vukojevački lug 4; 6–7: Breznica Našička – Netovo (HANA), plots 2 and 3; 8: Breznica Našička – Netovo (HANA), elevation of the way marked by arrows.

JELISAVAC – VUKOJEVAČKI LUG 1 (Karta 1: 2; sl. 1: 2)

Položaj 1 nalazi se na krajnjem zapadnom dijelu k.č. 2188 na samom zavoju potoka Lapovac. Nalazi su pronađeni u krugu od nekoliko desetaka metara i mogu se datirati u kasni srednji vijek i novi vijek.

JELISAVAC – VUKOJEVAČKI LUG 2 (Karta 1: 2; sl. 1: 3)

Položaj 2 nalazi se na zapadnom dijelu k.č. 2189, 2190 i 2191 oko 50 m istočno od potoka Lapovac. Nalazi su pronađeni u krugu od nekoliko desetaka metara, najjače koncentracije na k.č. 2190 i mogu se datirati u kasni srednji vijek. Bliže potoku

Lapovac pronađena je jedna neolitička kamena tesla oštećene gornje plohe.

JELISAVAC – VUKOJEVAČKI LUG 3 (Karta 1: 2; sl. 1: 4)

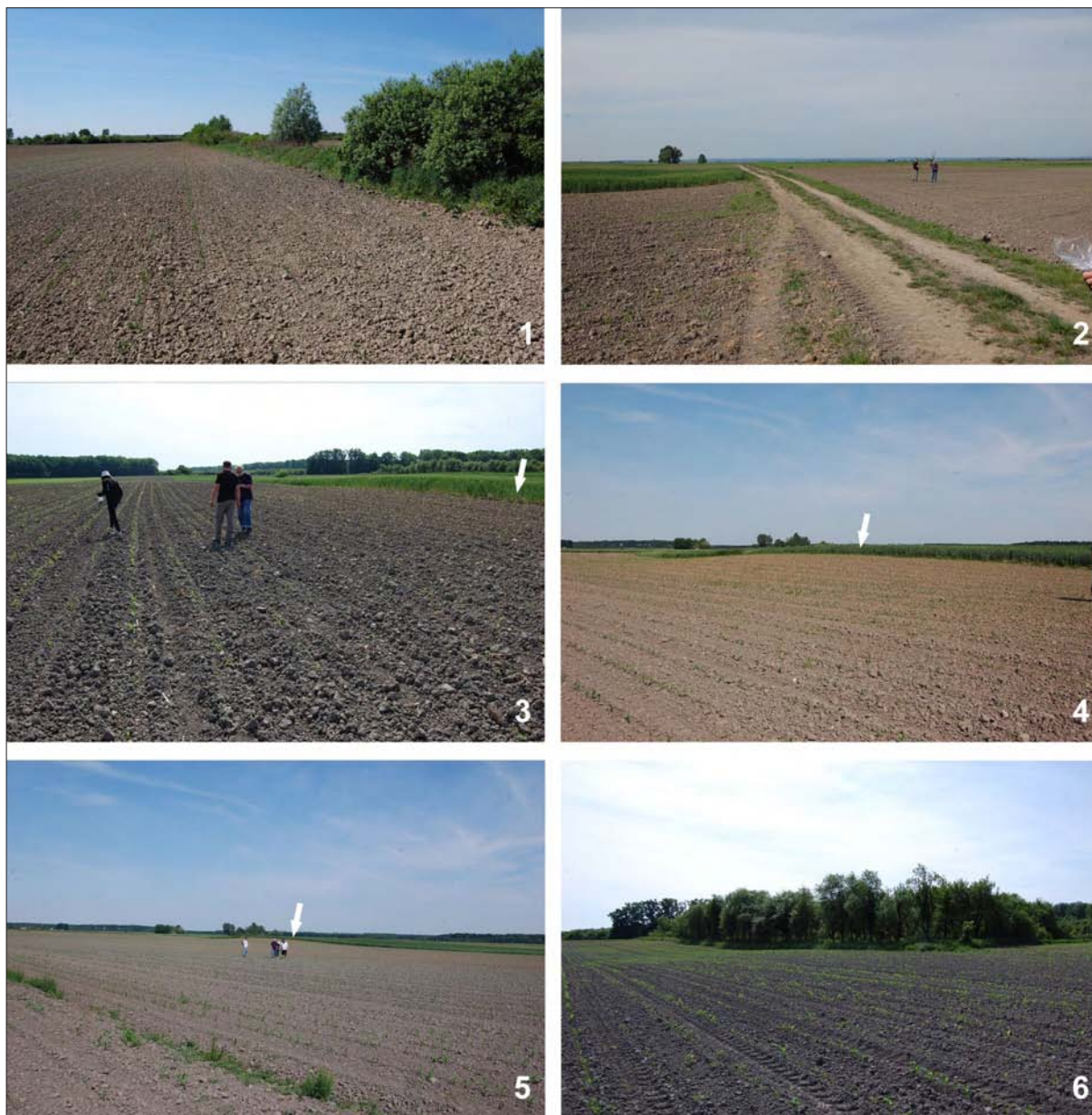
Položaj 3 nalazi se na zapadnom dijelu k.č. 2193 oko 50 m istočno od potoka Lapovac. Pronađena je mala koncentracija nalaza koji se mogu datirati u kasni srednji vijek.

JELISAVAC – VUKOJEVAČKI LUG 4 (Karta 1: 2; sl. 1: 5)

Položaj 4 nalazi se na zapadnom dijelu k.č. 2195 oko 50 m istočno od potoka Lapovac. Pronađena je mala koncentracija nalaza koji se mogu datirati u kasni srednji vijek i novi vijek.

BREZNICA NAŠIČKA – NETOVO (HANA, tabla 2, 3 i 4) (Karta 1: 3; sl. 1: 6–8; sl. 2: 1; sl. 3–4)

Lokalitet, smješten uz desnu obalu potoka Lapovac južno od željezničke pruge i prvih kuća Breznice Našičke, poznat je od 2003. g. kad su ga prvi put obišli djelatnici Zavičajnog muzeja Našice s mr. sc. Brankom Kranjčevom. Lokalitet je ponovo posjećen 2004. g. Prilikom ovih obilazaka prikupljeni su nalazi samo s table 2 (k.č. 1949). Tijekom ovogodišnjeg terenskog pregleda, koji je obuhvatio table 2, 3 i dijelom 4 (k.č. 1949, 1950 i 1951, k.o. Breznica Našička) koje obrađuje HANA d.o.o., ustanovljeno je da se nalazi rasprostiru na velikoj površini. Na terenu su bile vidljive pojedine tamne mrlje veće površine s ve-

Sl. 2 Nalazišta. 1: Breznica Našička – Netovo (HANA), tabla 4; 2: Lug Subotički – Gradine, položaj naselja (zapadno od groblja) desno od puta i početka uzvišenja groblja lijevo od puta; 3: Lug Subotički – Gradine, položaj naselja sjeverno od groblja (groblje označeno strelicom); 4: Lug Subotički – Gradine, položaj groblja označen strelicom (pogled prema sjeverozapadu); 5: Lug Subotički – Gradine, položaj između utvrde i groblja (označenog strelicom); 6: Lug Subotički – Gradine, položaj utvrde u zaraštenom šumarku (pogled prema jugoistoku).

Fig. 2 Sites. 1: Breznica Našička – Netovo (HANA), plot 4; 2: Lug Subotički – Gradine, position of the settlement (west of the cemetery) located right of the way and the position of the elevation of the cemetery left from the way; 3: Lug Subotički – Gradine, position of the settlement north of the cemetery (cemetery marked by arrow); 4: Lug Subotički – Gradine, position of the cemetery marked by arrow (view to the northwest); 5: Lug Subotički – Gradine, position between fortification and cemetery (cemetery marked by arrow); 6: Lug Subotički – Gradine, position of the fortification in an overgrown grove (view to the southeast).

Sl. 3 Breznica Našička – Netovo (HANA). Položaji na kojima su prikupljeni nalazi i uzete GPS koordinate. Točke T1 i T2 odnose se na pravac vidljivog puta, a točka PP označava nalaz jednog ulomka prapovijesne keramike.

Fig. 3 Breznica Našička – Netovo (HANA). Positions where finds were collected and GPS coordinates taken. Points T1 and T2 refer to the direction of the visible way, PP marks the spot where a prehistoric pottery fragment was found.

ćom koncentracijom nalaza (moguće ostaci objekata) (sl. 3). Općenito, koncentracija nalaza na cijeloj pregledanoj površini je vrlo velika. Također je ustanovljeno da se smjerom SI-JZ preko svih parcela proteže najvjerojatnije put koji je uzdignut gotovo 1 m od ostatka površine (sl. 1: 8; sl. 3). Pregledom literature i austrougarskih vojnih karata iz 18. i 19. st. te katastra iz 19. st. može se zaključiti kako se radi o selu Bodugazunfalua (1378.) (Bösendorfer 1994: 108)², tj. Pustara Maria ili Budigošće ili o selu Wostiarouch (1407.) (Bösendorfer 1994: 119), tj. Ustjerovac. Naziv Pusta Maria javlja se na karti 3. vojne izmjere (1869.–1887.), a naziv Voštari na katastru iz 19. st. Moguće je da se radi o istom selu pod različitim nazivima u različitim razdobljima ili da se radi o dva sela smještena jedno vrlo blizu drugom. Pokretna građa prikupljena terenskim pregledom datira ovo selo u vrijeme između 13. i 15. st. osim jednog ulomka prapovijesne keramike. Potreban je dodatni pregled ovih čestica jer radi ograničenog vremena nije bilo moguće završiti pregled table 1 i table 4 na kojima su se također uočavali nalazi.

LUG SUBOTIČKI – GRADINE (Karta 2; sl. 2: 2–6; sl. 5)

Terenskim pregledom područja pod nazivom Lug Subotički – Gradine, smještenog istočno od naselja Lug Subotički i omeđenog na južnoj i istočnoj strani kanalima Močilna i Zečevac, uočeno je postojanje vrlo velikih koncentracija nalaza na k.č. 201, 202, 203, 490, 492/1, 492/2, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501 (k.o. Lug Subotički), a nalazi su prikupljeni s k.č. 201, 492/1, 495 i 500. Na k.č. 495 najvjerojatnije se nalazi groblje jer je uz veliku količinu keramike na površini vidljiva i velika količina ljudskih kostiju. Također je prisutna i određena količina cigle, pa se može pretpostaviti da je na ovom dijelu bila crkva s grobljem. Ovo je najviša točka u okolici i to se uzvišenje jasno vidi i s veće daljine (sl. 2: 2–5). Na k.č. 201 i 500 pronađena je znatna količina keramike, a zemlja je izrazito tamna. Ovo su možda položaji jednog ili više naselja (sl. 2: 2–3) oko groblja i vjerojatno kaštela (utvrde) koji se danas nalazi u obra-

slom šumarku na k.č. 491.³ Ovaj kaštel (Castellum Zombathel, tj. Subotica) također spominje Bösendorfer (1994: 105).^{4,5} Nalazi keramike su također prisutni na k.č. 492/1 koja je smještena između groblja i kaštela. Nalazi pripadaju kasnom srednjem vijeku, a posebno se izdvaja vrlo fina crveno slikana gotička keramika (sl. 5). Lokalitet je već znatno devastiran intenzivnom obradom zemlje. Radi očuvanja nalaza potrebno bi bilo lokalitet zaštititi i istražiti barem dio na kojem se pretpostavlja postojanje crkve i groblja.

Sva nalazišta sadrže kasnosrednjovjekovne nalaze, a jedino se na nalazištu Breznica Našička – Netovo (HANA) javljaju nalazi iz 13.–15. st. Ovo je nalazište posebno zanimljivo jer se vjerojatno radi o selu koje je nakon otomanske okupacije prestalo sa životom. Novovjekovni nalazi zastupljeni su na nalazištima Jelisavac – Porečki gaj (groblje) te Jelisavac – Vukojevački lug 1 i 4. Nalazište Lug Subotički – Gradine također predstavlja jedno od važnijih nalazišta jer se očigledno radi o utvrdi (kaštelu) s popratnim grobljem i barem jednim naseljem u okolici. Detaljnija arheološka istraživanja na nalazištima Breznica Našička – Netovo (HANA) i Lug Subotički – Gradine mogla bi utvrditi stvarno značenje ovih položaja. Zanimljivo je da se u popisu župa arhiđakonata osuvačkog, koji je dio pečuvske biskupije, javljaju Bodukasunfolua (Bösendorfer 1994: 270, 5), Sombathel (Sombochel, Zobadhel, Zombathel) (Bösendorfer 1994: 273, 44) i Subcastro (sacerdos de Subcastro, od druge polovice 14. st. spominje se kao Varalja, tj. Koška) (Bösendorfer 1994: 273, 50) kao župe. Time bi položaj sela otkrivenog na tablama JZ od Breznice Našičke bio od još veće važnosti.

2 „Posjed Selačkih. Lezao kod Koške, Valpovu na jug. Danas pustara Maria ili Budigošće. Opustilo.“

3 Vjerojatno je riječ o kaštelu Subotica (Bösendorfer 1994: 105).

4 „Castellum Zombathel 1494., 1503., 1506., 1507. Koncem XV. v. u vlasti je Gereba Vingartskih.“ (Bösendorfer 1994: 105)

5 „Possessio Zombathel, Zombathel, Zombathel 1352., 1506. Oppidum Zombathel 1454., 1507. Bio je posjed Korogja, onda Gereba Vingartskih. Sačuvalo se ime u pustari Subotica južno od Valpova u okolici Koške. Za Turaka bilo tu 10 obitelji katoličkih. Spahija bio Arslan-hadži.“ (Bösendorfer 1994: 106).

Sl. 4 Ulomci keramike 13. i 15. st., više pozicija s lokaliteta Breznica Našička – Netovo (HANA) (snimila i izradila: K. Botić).

Fig. 4 Pottery fragments from 13th and 15th c., various positions from the Breznica Našička – Netovo (HANA) site (photo and illustration by: K. Botić).

Literatura

Bösendorfer, J. 1994, *Crtime iz slavonske povijesti s osobitim obzirom na prošlost županija: Križevačke, Virovitičke, Požeške, Cisdravske Baranjske, Vukovske i Srijemske te Kraljevskog i slobodnog grada Osijeka*, 2. izd. Vinkovci (pretisak 1. izd. Osijek 1910).

Summary

During May 2015, the Institute of Archaeology, with the cooperation of Našice Local History Museum, conducted a field survey of Našice and Koška municipalities. This field survey was carried out within the Strategic use of landscape project (IP-11-2013-3700) financed by the Croatian Science Foundation. Areas west (near the cemetery), southeast and southwest of Jelisavac village (on the right bank of Lapovac river) and east of Lug Subotički village were surveyed. Several new sites were determined: Jelisavac - Porečki gaj (cemetery), Jelisavac - Vukojevački lug 1-4, Lug Subotički - Gradine, Breznica Našička - Netovo (HANA) site, already known, the full extent of the medieval village was registered (fig. 2-3) during this year's field survey.

All sites yielded late medieval finds and only on Breznica Našička - Netovo (HANA) site the finds from 13th-15th c. were registered. Modern Age finds were determined on Jelisavac - Porečki gaj (cemetery), Jelisavac - Vukojevački lug 1 and 4 sites.

Lug Subotički - Gradine site is composed of a castellum, cemetery and at least one village (settlement) near it and this site is known from medieval sources (Bösendorfer 1994: 105-106). The village at Breznica Našička - Netovo (HANA) site still needs to be confirmed; it is possibly Bodugazunfalua (Bösendorfer 1994: 108) or Wostiarouch (Bösendorfer 1994: 119).

Sl. 5 Lug Subotički – Gradine, nalazi s položaja groblja (A), s oba položaja naselja (B) i s položaja između groblja i utvrde (C) (snimila i izradila: K. Botić).

Fig. 5 Lug Subotički – Gradine, finds from the position of the cemetery (A), from both positions of the settlement (B) and from the position between cemetery and fortification (C) (photo and illustration by: K. Botić).

